

การเมืองการปกครองและสาขาของพรรคการเมือง ที่มีอิทธิพลต่อการเติบโตของประเทศไทย

Politics, governance and branches of political parties that have
influenced the growth of Thailand

บุญทวี พิทักษ์ตันสกุล

Buntawee Pitaktunskul

มหาวิทยาลัยมจร

Magadh University

Received November 20, 2022, Revised December 8, 2022, Accepted January 7, 2023

บทคัดย่อ

การเมืองการปกครองและสาขาของพรรคการเมืองที่มีอิทธิพลต่อการเติบโตของประเทศไทย ควรเสริมสร้างให้สาขาพรรคการเมืองมีบทบาทหน้าที่มากขึ้นเพราะสาขาพรรคถือเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อพรรคการเมือง มีความใกล้ชิดกับประชาชน สามารถรับฟังเรื่องราวร้องทุกข์ เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของประชาชนได้ในระดับหนึ่ง รวมทั้งมีการเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึงถ้ามีสาขาพรรคกระจายตามท้องถิ่นได้ทุกจังหวัดถือเป็นอีกหนึ่งความเข้มแข็งของพรรคการเมืองที่ยั่งยืน มีประสิทธิภาพ และมีประโยชน์ต่อประชาชนและต่อประเทศเป็นอย่างมาก และจัดแบ่งโครงสร้างการบริหารงานของสาขาพรรคการเมืองให้ครอบคลุมภารกิจสำคัญต่าง ๆ ที่สาขาพรรคการเมืองควรเป็นกลไกขับเคลื่อนหลัก เช่น งานสำรวจประชามติ งานระดมทุนเข้าพรรคการเมือง งานรณรงค์การเลือกตั้ง และการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชน เป็นต้น ถ้าพรรคการเมืองสามารถแบ่งโครงสร้างและจัดสรรปันส่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความสัมพันธ์ระหว่าง ประชาชนกับพรรคการเมือง หรือสาขาพรรคการเมืองที่กระจายอยู่ตามท้องถิ่น ก็จะสามารถสร้างความเข้มแข็งของพรรคการเมืองต่อไปได้

คำสำคัญ : การเมืองการปกครอง, สาขาของพรรคการเมือง

ABSTRACT

Politics and government and branches of political parties that influence the growth of Thailand Political party branches should be strengthened to have more roles and responsibilities because party branches are considered an extremely important part of political parties. Being close to the people able to listen to complaints In order to help and solve people's problems to a certain extent, including having thorough access to the people, if there are local party branches in every province, this is another strong point of a sustainable political party. effective And it is very beneficial to the people and the country. and divide the administrative structure of political party branches to cover various important tasks that the political party branch should be the main driving mechanism, such as referendum surveys fundraising for political parties election campaign And receiving complaints from the people, etc. If political parties can divide the structure and allocate the allocation effectively and efficiently. a relationship between People and political parties or branches of political parties that are scattered by local can continue to strengthen the political party

Keyword: government politics, branch of political party

บทนำ

พรรคการเมืองในปัจจุบันยังคงเป็นปัญหาที่มีการโต้เถียงกันค่อนข้างมาก เนื่องจากกฎหมายหรือมาตรการต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2560 ทำให้เกิดปัญหาการจัดตั้งพรรคการเมืองที่ยากขึ้น แต่การยุบพรรคการเมืองกลับง่ายมากขึ้นรวมถึงบทบาทหน้าที่ปัญหาภายในพรรคอีกมากมายซึ่งทำให้เห็นว่าข้อกำหนดกฎเกณฑ์ของ พรบ. ฉบับปัจจุบันเงื่อนไขค่อนข้างเยอะและปฏิบัติได้ยากขึ้นทำให้พรรคการเมืองอ่อนแอ มีปัญหาในการบริหารจัดการพรรคส่งผลให้เกิดความไม่เข้มแข็งของพรรคการเมืองในปัจจุบัน พรรคการเมืองจึงจำเป็นต้องมีสาขาพรรคการเมืองที่ถือเป็นตัวแทนของพรรคการเมืองในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศ เพื่อจะได้มีความใกล้ชิดกับประชาชน และประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองกับพรรคได้มากขึ้น ปัญหาบทบาทหน้าที่ของสาขาพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมืองถือเป็นตัวแทนของพรรคการเมืองในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศเพื่อจะได้มี

ความใกล้ชิดกับประชาชนและนำเอาปัญหาหรือความต้องการของประชาชนมาเสนอเพื่อสร้างนโยบาย แล้วนำไปปฏิบัติหรือดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามนโยบายนั้นซึ่งทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองกับพรรคได้มากขึ้นโดยปัญหาบทบาทหน้าที่ของสาขาพรรคการเมือง คือ การที่พรรคการเมืองไม่เห็นความสำคัญของสาขาพรรคและไม่มอบอำนาจหน้าที่ให้ดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ของพรรค รวมทั้งสาขาพรรคในแต่ละพื้นที่มีเงินทุนค่อนข้างจำกัดขาดความพร้อมด้านพื้นที่และการสนับสนุนจากประชาชน (สรวิทย์ อินทร์แก้ว: 2566)

บทบาทหน้าที่ของสาขาพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560

พรรคการเมืองได้รับการยอมรับว่าเป็นสถาบันที่คู่กับระบบการเมืองสมัยใหม่ หากพิจารณาระบบการเมืองและการปกครองของประเทศต่าง ๆ จะพบว่าส่วนมากมีพรรคการเมือง การที่ประเทศต่าง ๆ ยอมรับเอาพรรคการเมืองไว้เป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมืองของตนเนื่องจากเห็นคุณค่าของพรรคการเมืองในฐานะเป็นกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่ต่างๆในขั้นตอนของกระบวนการทางการเมือง ซึ่งช่วยส่งเสริมให้การปกครองดำเนินไปอย่างเป็นผลดีและยังมีส่วนสำคัญต่อเสถียรภาพทางการเมืองอีกด้วย (วิทยา นภาศิริกุลกิจ และสุรพล ราชภัณฑารักษ์: 2539, น. 15) พรรคการเมืองได้ถือกำเนิดขึ้นในประเทศไทยครั้งแรกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างเมืองประชาธิปไตยจำลองขึ้นในปี 2461 ชื่อว่า “ดุสิตธานี” เพื่อทดลองระบบการเมืองแบบประเทศตะวันตก และได้มีการจัดตั้งพรรคการเมืองแบบระบบ 2 พรรคขึ้นมา คือ พรรคแพรรณาสีน้ำเงิน(โดยมีพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวใช้พระนามแฝงว่า “ท่านราม ญ กรุงเทพฯ” เป็นหัวหน้าพรรค) และพรรคแพรรณาสีแดง (โดยมีพลเอกเจ้าพระยารามราฆพเป็นหัวหน้าพรรค) แม้ว่าจะเป็นการทดลองในวงจำกัดแต่ก็เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงรากฐานทางความคิดที่เกี่ยวข้องกับจุดกำเนิดอันเป็นที่มาของพรรคการเมืองไทย (เชาวนะ ไตรมาศ, 2540, น. 3-4) แต่หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคตในปี 2468 เมืองจำลองดุสิตธานีก็ได้มีการยกเลิกไป

ปัญหาความเข้มแข็งของพรรคการเมือง พรรคการเมืองถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการปกครองที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นและถึงแม้ประเทศไทยจะมีพรรคการเมืองจำนวนมากแต่ก็ไม่ค่อยเข้มแข็งเท่าที่ควรซึ่งปัจจัยที่ทำให้พรรคการเมืองไม่เข้มแข็งได้แก่โครงสร้างพรรคยังเป็นแบบรวมศูนย์อำนาจ มีปัญหาเรื่องการรักษาวินัยของพรรค สาขาพรรคการเมืองยังไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะทำกิจกรรมทางการเมืองและปัญหาทางการเงินหรือเงินสนับสนุนจากรัฐไม่เพียงพอต่อการเข้าถึงพรรคขนาดเล็กได้ซึ่งสิ่งแรกที่ต้องดำเนินการให้พรรคการเมืองเข้มแข็ง คือการส่งเสริมบทบาทหน้าที่ของสาขาพรรคการเมืองให้มากขึ้นเพื่อให้มีความ

ใกล้ชิดกับประชาชน และสามารถทำ กิจกรรมทางการเมืองในระดับพื้นที่หรือท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง ส่งผลต่อความเข้มแข็งของพรรคการเมืองที่ยั่งยืน และมีประสิทธิภาพต่อไป

ความสำคัญของสาขาพรรคการเมือง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 45 บัญญัติให้ “บุคคลมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่กฎหมายบัญญัติโดยอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมือง ซึ่งต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการให้สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้น รวมทั้งมาตรการกำกับดูแลให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง” จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงได้มีการตรากฎหมายพรรคการเมืองขึ้นมาฉบับหนึ่ง คือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดวิธีการจัดตั้งพรรคการเมืองและการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ (ฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนา: กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ. <https://www.parliament.go.th/ewtadmin/9409>)

พรรคการเมืองของไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีความสามารถเพียงพอในการรักษานโยบายพรรคของตนมากนักจำเป็นต้องอาศัยมาตรการทางกฎหมาย เช่น การบังคับให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมืองตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 97 (3) และสิทธิในการให้สมาชิกพรรคพ้นจากสมาชิกภาพดังที่กล่าวมา เป็นต้น ควรมีการจัดแบ่งโครงสร้างการบริหารงานของสาขาพรรคการเมืองให้ครอบคลุมภารกิจสำคัญต่าง ๆ ที่สาขาพรรคการเมืองควรเป็นกลไกขับเคลื่อนหลัก เช่น งานสำรวจประชามติ งานระดมทุนเข้าพรรคการเมือง งานรณรงค์การเลือกตั้งและการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชน เป็นต้น ถ้าพรรคการเมืองสามารถแบ่งโครงสร้างและจัดสรรปันส่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับพรรคการเมือง หรือสาขาพรรคการเมืองที่กระจายอยู่ตามท้องถิ่น ก็จะสามารถสร้างความเข้มแข็งของพรรคการเมืองต่อไปได้

การจัดตั้งและองค์ประกอบของสาขาพรรคการเมือง

การจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองถือเป็นเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งที่พรรคการเมืองต้องดำเนินการโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 33 ได้กำหนดว่าภายใน 1 ปีนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียน พรรคการเมืองต้องดำเนินการจัดให้มีสาขาพรรคการเมืองในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่คณะกรรมการกำหนดอย่างน้อยภาคละ 1 สาขา โดยสาขาพรรคการเมืองแต่ละสาขาต้องมีสมาชิกที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบของสาขานั้นตั้งแต่ 500 คนขึ้นไป และเมื่อจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองขึ้นในภาคใดแล้วให้หัวหน้าพรรคการเมืองมีหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาต่อนายทะเบียนภายใน 15 วันนับแต่วันที่จัดตั้งสาขานั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ และประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปด้วย หนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง ต้องมีรายการตามที่นายทะเบียนกำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องมีแผนผังแสดงที่ตั้งสาขาพรรคการเมือง ซึ่งประกอบด้วยหัวหน้าและกรรมการสาขาพรรคการเมืองตามจำนวนที่กำหนดในข้อบังคับซึ่งต้องไม่น้อยกว่า 7 คน ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงที่ตั้งสาขาพรรคการเมืองหรือคณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง หัวหน้าพรรคการเมือง ต้องมีหนังสือแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายใน 15 วันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลงตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการและประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปด้วย ทั้งนี้หากภายหลังที่ได้จัดตั้งสาขาพรรคการเมืองแล้วสาขาพรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการตามกระบวนการดังกล่าวข้างต้น นายทะเบียนจะมีหนังสือแจ้งให้พรรคการเมืองนั้นดำเนินการให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด หากพรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการหรือดำเนินการแล้วไม่ถูกต้อง ให้สาขาพรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพไป

ประเภทของสาขาพรรคการเมือง

สาขาพรรคการเมืองแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

(1) สาขาเพื่อดำเนินกิจการทางการเมืองตามมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 โดยพรรคการเมืองเป็นผู้กำหนดพื้นที่ที่รับผิดชอบของสาขาตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง การจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง การเปลี่ยนแปลงที่ตั้งสาขาพรรคการเมืองหรือคณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง และการแต่งตั้งหรือเปลี่ยนแปลงตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดพ.ศ. 2560 ทั้งนี้ต้องมีจำนวนสมาชิกตั้งแต่ 500 คน ขึ้นไป และต้องมีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

(2) สาขาเพื่อส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 โดยมีพื้นที่รับผิดชอบเป็นไปตามเขตเลือกตั้ง ทั้งนี้ต้องมีจำนวนสมาชิกตั้งแต่ 500 คนขึ้นไป และต้องมีภูมิลำเนาในเขตเลือกตั้งทั้งนี้สาขาพรรคการเมืองเพื่อส่งผู้สมัครรับ

เลือกตั้งตามบทเฉพาะกาล มาตรา 145 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 สำหรับการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกภายหลังจากวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวใช้บังคับ หากพรรคการเมืองใดได้จัดตั้งสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดไว้แล้วในจังหวัดใด ให้พรรคการเมืองนั้นสามารถส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ทุกเขตเลือกตั้งในจังหวัดนั้น

การบริหารจัดการสาขาพรรคการเมือง

โครงสร้างการบริหารจัดการสาขาพรรคการเมืองมีรูปแบบการบริหารจัดการ ดังนี้

องค์ประกอบ

คณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง ประกอบด้วย หัวหน้าสาขาและกรรมการสาขาพรรคการเมืองตามจำนวนที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมืองซึ่งต้องไม่น้อยกว่า 7 คน ทั้งนี้การได้มา การดำรงตำแหน่งวาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง วิธีการบริหาร หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับ แต่อย่างน้อยต้องกำหนดให้มีหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2561, น. 3-5) คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม

คณะกรรมการสาขาพรรคการเมืองต้องเป็นสมาชิก และมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง

1. คุณสมบัติ

(1) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด ในกรณีเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี

(2) มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี

2. ลักษณะต้องห้าม

(1) ติดยาเสพติดให้โทษ

(2) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(3) เป็นภิกษุสามเณร นักพรต หรือนักบวช

(4) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่

(5) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(6) อยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

(7) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายศาล

(8) เคยได้รับโทษจำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงสิบปีนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(9) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อ

หน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

(10) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติหรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(11) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้าส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน

(12) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

(13) เป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกภาพสิ้นสุดลงยังไม่เกิน 2 ปี

(14) เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

(15) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(16) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย

(17) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติหรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

(18) ไม่เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นหรือผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองอื่นหรือผู้แจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองอื่น

สาขาพรรคการเมือง มีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในฐานะตัวแทนของพรรคการเมืองในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศโดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกล ซึ่งทำให้มีความใกล้ชิดกับประชาชน และประชาชนในพื้นที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองกับพรรคได้มากขึ้น และมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการเลือกตั้ง โดยการเลือกตั้งรูปแบบใหม่ เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้สาขาพรรคการเมืองมีส่วนในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งระบบเขตเลือกตั้งและระบบบัญชีรายชื่อ หากพรรคการเมืองใดไม่มีสาขาพรรคหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดก็ไม่มีสิทธิที่จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตนั้นดังนั้นพรรคการเมืองจึงควรมีแนวทางแก้ไขปัญหา

เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสาขาพรรคการเมือง

บทบาทหน้าที่ของสาขาพรรคการเมือง

สาขาพรรคการเมืองมีหน้าที่ต้องดำเนินการกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมืองในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบซึ่งต้องดำเนินการทั้งหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และหน้าที่ที่ควรปฏิบัติดังนี้

บทบาทหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

1) หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองต้องจัดให้มีบัญชีรับและจ่ายเงินของสาขาพรรคการเมืองตามแบบที่กำหนด โดยจะต้องบันทึกบัญชีให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน นับแต่วันที่รายการนั้นเกิดขึ้น และสรุปรายงานบัญชีรับและจ่ายให้พรรคการเมืองทราบเป็นประจำทุกสิ้นเดือนและปิดประกาศไว้ณสำนักงานสาขาพรรคการเมือง

2) จัดทำบัญชีรายชื่อพร้อมที่อยู่ของสมาชิกที่มีภูมิลำเนาในเขตจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของสาขาพรรคการเมือง และปิดประกาศไว้ณ สำนักงานสาขาพรรคการเมือง

3) เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับที่ตั้งสาขา กรรมการสาขาหรือการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกี่ยวกับสาขาพรรคการเมือง หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองต้องแจ้งเป็นหนังสือให้หัวหน้าพรรคการเมืองทราบ และปิดประกาศไว้ณ สำนักงานสาขาพรรคการเมือง (หากมีการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองขึ้นในภาคใดแล้วให้หัวหน้าพรรคการเมืองมีหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองภายใน 15 วันนับแต่วันที่จัดตั้งสาขานั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปด้วย)

4) จัดการประชุมเพื่อให้สมาชิกลงคะแนนเลือกผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและเลือกบุคคลตามบัญชีรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งส่งมาพร้อมการรายงานผลการลงคะแนน

5) ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

6) ทำบันทึกการรับบริจาค เมื่อได้รับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด โดยผู้บริจาคประสงค์จะบริจาคให้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองตามแบบที่กำหนด ภายใน 3 วัน นับแต่วันที่ได้รับบริจาคและต้องแจ้งให้พรรคการเมืองทราบภายใน 7 วัน

7) จัดให้มีการประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

8) จัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมือง ตามบัญชีรายชื่อของสมาชิกพรรคการเมืองและตามที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

9) หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองสามารถเสนอรายชื่อบุคคลเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งบทบาทหน้าที่ที่

ควรปฏิบัติ นอกจากบทบาทหน้าที่ที่สาขาพรรคการเมืองต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวข้างต้นแล้ว

สาขาพรรคการเมืองยังมีหน้าที่ที่ควรปฏิบัติ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2547, น. 39-40)

1) หน้าที่ในการรับและสรรหาบุคคลเข้าเป็นสมาชิกพรรค โดยสาขาพรรคควรทำหน้าที่ในการระดมและแสวงหาการสนับสนุนจากประชาชนในทุกรูปแบบโดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับบุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายเข้าเป็นสมาชิกพรรคเพื่อขยายฐานการสนับสนุนจากประชาชนให้กว้างขวางและทั่วถึงในทุกพื้นที่มากยิ่งขึ้น

2) หน้าที่ในการให้ความรู้ทางการเมืองแก่สมาชิกและประชาชนทั่วไป ซึ่งการให้ความรู้ทางการเมืองนี้ถือเป็นภารกิจหลักประการหนึ่งของสาขาพรรคการเมืองที่ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

3) หน้าที่ในการรับฟังปัญหาความเดือดร้อนและความคิดเห็นในนโยบายสาธารณะจากสมาชิกและประชาชนในพื้นที่

4) หน้าที่ในการเป็นสื่อกลางระหว่างพรรคการเมืองกับสมาชิกพรรคการเมืองและประชาชนทั่วไปในการนำนโยบายของภาคมาสู่การปฏิบัติรวมถึงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์นโยบายของพรรคให้เป็นที่รู้จักและศรัทธาจากประชาชน

5) หน้าที่ในการช่วยพิจารณาสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรค

6) หน้าที่ในการดำเนินกิจการทางการเมืองตามนโยบายของพรรคหรือตามแผนการดำเนินงานของสาขาภาคโดยมีการประสานกับพรรคการเมืองอย่างใกล้ชิด

พรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมืองของไทย

พรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมืองที่ดำเนินการอยู่ ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2560 ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ก่อนสาขาพรรคการเมืองสิ้นสุดลงตามคำสั่งหัวหน้า คณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 53/2560 ลงวันที่ 22 ธันวาคม 2560 เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง) พบว่า มีพรรคการเมืองที่ยังดำเนินการอยู่ จำนวน 69 พรรคในจำนวนนี้มีพรรคการเมืองที่มีสมาชิกพรรคมากกว่า 5,000 คน จำนวน 42 พรรค พรรคการเมืองที่มีสาขาพรรคการเมืองตั้งแต่ 4 สาขาขึ้นไป จำนวน 14 พรรค และพรรคการเมืองที่ไม่มีสาขาพรรคเลยจำนวน 25 พรรค บทบาทหน้าที่ของสาขาพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 นั้นมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในการเลือกตั้งที่จะมีขึ้นในอนาคตอันใกล้ โดยเป็นการเลือกตั้งรูปแบบใหม่ เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้สาขาพรรคการเมืองมีส่วนใน

การสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งระบบเขตเลือกตั้ง และระบบบัญชีรายชื่อ หากพรรคการเมืองใดไม่มีสาขาพรรคหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดก็ไม่มีสิทธิที่จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตนั้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ต้องการให้สมาชิกพรรคการเมืองได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง หลังจากนั้นหากคณะรักษาความสงบแห่งชาติมีคำสั่งให้พรรคการเมืองสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้อาจส่งผลให้พรรคการเมืองแต่ละพรรคจัดตั้งสาขาพรรคกระจายไปในพื้นที่ต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมาและถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาพรรคการเมืองของประเทศไทยให้เป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความเข้มแข็ง หากมีพรรคการเมืองที่มีความเข้มแข็งแล้วย่อมส่งผลให้ระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยมีความเข้มแข็งด้วยเช่นกัน

สรุป

การจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 กำหนดให้ภายใน 1 ปีนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียน พรรคการเมืองต้องจัดให้มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละ 1 สาขา รวม 4 สาขา และมีเงื่อนไขอีกว่าแต่ละสาขาต้องมีสมาชิกที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบของสาขานั้นตั้งแต่ 500 คน ขึ้นไป โดยแต่ละสาขาจะมีคณะกรรมการบริหารสาขาพรรคเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินกิจการให้เป็นไปตามข้อบังคับและนโยบายของพรรคการเมืองและต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด สาขาพรรคการเมืองมีบทบาทหน้าที่ต้องดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมืองในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ ซึ่งมีทั้งหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และหน้าที่ที่ควรปฏิบัติเช่น จัดการประชุมเพื่อให้สมาชิกลงคะแนนเลือกผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและเลือกบุคคลตามบัญชีรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งส่งมาพร้อมการรายงานผลการลงคะแนนการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การเสนอรายชื่อบุคคลเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง การจัดทำบัญชีรายชื่อรับ-รายจ่าย/บันทึกการรับบริจาค การรับและสรรหาบุคคลเข้าเป็นสมาชิกพรรค และการเป็นสื่อกลางระหว่างพรรคการเมืองกับสมาชิกพรรคการเมืองและประชาชนทั่วไปในการนำนโยบายของพรรคมาสู่การปฏิบัติเป็นต้น จะเห็นได้ว่าสาขาพรรคการเมืองมีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในฐานะตัวแทนของพรรคการเมืองในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศโดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกล ซึ่งทำให้มีความใกล้ชิดกับประชาชนและประชาชนในพื้นที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองกับพรรคได้มากขึ้น

พรรคการเมืองในประเทศไทยยังไม่ให้ความสำคัญกับสาขาพรรคการเมืองเท่าที่ควรโดยจาก

การศึกษาบริบทของการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองที่ผ่านมาพบว่า การจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองของแต่ละพรรคส่วนใหญ่จะมีการจัดตั้งสาขาพรรคอยู่ที่ 1-4 สาขา โดยเป็นการจัดตั้งให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้นไม่ได้ให้ความสำคัญกับการตั้งสาขาพรรคให้กระจายไปในพื้นที่ต่าง ๆ อย่างทั่วถึงเพื่อให้สาขาพรรคเป็นกลไกของพรรคในการเชื่อมโยงกับประชาชน บางพรรคการเมืองจัดตั้งสาขาพรรคโดยไม่คำนึงถึงความพร้อมของพื้นที่ นอกจากนี้ยังพบปัญหาการขาดการสนับสนุนจากพรรคการเมือง ปัญหาความไม่พร้อมของสาขาพรรค และปัญหาการขาดการสนับสนุนจากรัฐและประชาชน

References

เขาวนะ ไตรมาศ. (2540). พรรคการเมืองไทย : ภูมิหลังทางโครงสร้าง-หน้าที่และพัฒนาการทางสถาบัน. กรุงเทพมหานคร: เอดิชั่นเพรส โปรดักส์.

“ประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง การจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง การเปลี่ยนแปลงที่ตั้งสาขา

พรรคการเมือง หรือคณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง และการแต่งตั้งหรือเปลี่ยนแปลงตัวแทน พรรคการเมืองประจำจังหวัด พ.ศ. 2560” (30 พฤศจิกายน 2560). ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 134. ตอนที่ 121 ก., น. 59-61.

วิทยา นภาศิริภูลกิจและ สุรพล ราชภัณฑารักษ์, (2539). พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์(พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนา. (2563). กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. สืบค้นจาก. <https://www.parliament.go.th>.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ม.ป.ป.). ข้อมูลพรรคการเมืองที่ยังดำเนินการอยู่ ณ วันที่ 1 พฤษภาคม 2560. สืบค้น 4 ธันวาคม 2565. สืบค้นจาก https://www.ect.go.th/ect_th/download/article/article_20171106155158.pdf (2561). คู่มือสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด. สืบค้น 3 ตุลาคม 2565. จาก https://www.ect.go.th/ect_th/ewt_dl_link.php?nid=3656.